

STORTINGET

Innst. 534 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:260 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Åsunn Lyngedal, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om etablering av et pilotprogram for industri 4.0

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et pilotprogram for industri 4.0. Programmet skal sikre en forenklet og helhetlig tilgang til nye og eksisterende virkemidler, øke investeringsevnen i ny teknologi og styrke kompetansen i industrien.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kris-

telig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til representantforslaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til Meld. St. 27 (2016–2017) Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende og de tiltakene og virkemidlene som er satt i gang for å bidra til fornyelse og utvikling av norsk industri.

Komiteen peker på at det er viktig å sikre en forenklet og helhetlig tilgang til de næringsrettede virkemidlene, øke investeringsevnen i ny teknologi og styrke kompetansen i industrien.

Komiteen peker på at norsk industri og næringsliv i årene som kommer, fortsatt skal gjennom omfattende endringer. Behovet for grønn omstilling og bærekraftig vekst både her hjemme og globalt er en sterk pådriver for dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til de tiltakene som allerede er etablert for å nå målsettingene i industripolitikken som skissert både i Meld. St. 27 (2016–2017) og i representantforslaget.

Flertallet peker på at regjeringen har evaluert det næringsrettede virkemiddelapparatet og er i gang med arbeid for å styrke og forbedre de etablerte virkemidlene, samt bedre samhandlingen mellom dem, blant annet gjennom Grønn plattform og utvikling av en felles førstelinje for virkemiddelapparatet.

Komiteen viser til brev fra Nærings- og fiskeridepartementet av 27. april 2021 med statsråd Iselin Nybøs vurdering av representantforslaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at statsråden i sitt brev til komiteen understreker at representantforslaget er godt begrunnet og omhandler et viktig tema. Statsråden trekker i svaret frem en undersøkelse fra SINTEF, der det ble gjennomført dybdeintervjuer av 175 nøkkelpersoner i et utvalg av 33 bedrifter fra ulike bransjer for å få frem verdiskapingseffekten av digitale verktøy. Flertallet viser til at statsråden skriver følgende om undersøkelsen:

«Undersøkelsen bekrefter hypotesen om at den norske arbeidsmodellen gir oss et unikt fortrinn i digitaliseringen, blant annet fordi de ansatte får frihet til å leke og teste gjennom prøving og feiling i småskala-prosjekter på fabrikk. Gjennom det høstes erfaringer som bygger kompetanse og tar ned risikoen i forbindelse med skalering av digital teknologi. Kort avstand og nært samarbeid mellom ledelse og fagarbeidere i industrien fremheves også som et fortrinn. Undersøkelsen synliggjør at kompetansebehovet i industrien er i endring, og med det også måten arbeidet organiseres på. De ansatte skal i økende grad arbeide sammen med, forstå og operere stadig mer avanserte og autonome maskiner. Manuell bransjekompetanse må i økende grad kobles sammen med spisskompetanse om generiske digitale teknologier, og kontakten med kundene og andre aktører i verdikjeden blir gjerne mer direkte. Morgendagens industriansatte vil med andre ord bevege seg vekk fra tradisjonelle, rutinemessige operasjoner, og livslang læring blir stadig mer sentralt.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enig i dette og mener dette først og fremst er en mulighet som ikke utnyttes godt nok i dag, men som på en god måte kan dekkes av et program for industri 4.0.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at bruken av nye digitale og autonome løsninger i industrien er raskt økende. Denne utviklingen styrker norske konkurransefortrinn, og kan bidra til å skape nye arbeidsplasser og næringsmuligheter i Norge. En forutsetning for å lykkes med de muligheter dette gir norske bedrifter, er at det finnes tiltak som kan bistå bedrifter og ansatte til å omstille seg, og sikre tilgang på kapital og kompetanse til å ta i bruk ny teknologi.

Flertallet viser videre til at statsråden i sin vurdering av forslaget støtter opp om målene om en forenklet og helhetlig tilgang til de næringsrettede virkemidlene, å øke investeringsevnen i ny teknologi og å styrke kompetansen i industrien.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener regjeringen likevel i liten grad har fulgt opp disse målene med konkrete politiske tiltak.

Disse medlemmer peker på at regjeringen eksempelvis i forslag til revidert nasjonalbudsjett ikke tar

initiativ til helhetlige tiltak som gjør det enklere å få tilgang til de ulike instrumentene som finnes i virkemiddelapparatet. Innovasjon Norge skal riktignok i fremtiden ta rollen som felles førstelinje for virkemiddelapparatet. Det er positivt at det etableres en felles kontaktflate, men dette sikrer ikke at bedrifter kan få en helhetlig oppfølging over tid og sikres tilgang på ulike virkemidler sett i sammenheng.

Disse medlemmer mener det er behov for å styrke virkemiddelapparatet for å løfte overgangen til industri 4.0. Særlig er det behov for kapital og kompetanse for kommersialisering og skalering av større næringsutviklingsprosjekter i Norge. Samtidig finnes mange av de andre virkemidlene som vil være relevante for piloten i dag. Skal piloten fungere effektivt, vil det derfor være avgjørende at én aktør får et helhetlig ansvar for å vurdere innretningen av nye tiltak, koordinere bruken av ulike typer virkemidler og sette disse sammen på en måte som bidrar til at piloten kan fungere.

Disse medlemmer viser til at det i høringsinnspillene er kommet innspill om å legge en pilot for industri 4.0 til eksisterende og velfungerende infrastruktur. Dette er et godt innspill som bør legges til grunn ved etablering av piloten.

Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 etablere et pilotprogram for industri 4.0. Programmet skal sikre en forenklet og helhetlig tilgang til nye og eksisterende virkemidler, øke investeringsevnen i ny teknologi og styrke kompetansen i industrien blant annet med fokus på livslang læring.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener at intensjonen i forslaget er god, og deler engasjementet for grønn omstilling og modernisering av industrien.

Flertallet peker på de tiltakene og virkemidlene som allerede er satt i gang for å bidra til fornyelse og utvikling av norsk industri og som følger opp Meld. St. 27 (2016–2017) Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende.

Flertallet mener at det er bedre å fortsette å videreutvikle de ordninger som allerede er etablert for formålet, framfor å etablere en ny ordning i tillegg til de eksisterende.

Flertallet merker seg at representantforslaget peker på at det mangler tilgang på kapital i en tidligfase for bedrifter som ønsker å oppskalere og kommersialisere. Flertallet merker seg også at det pekes på at staten skal bidra aktivt for å øke eksporten og skape nye næringsmuligheter. Flertallet mener at staten ikke bør ta en for aktiv rolle i næringslivet, men sørge for et rammeverk for næringslivet som gir forutsigbarhet og

tilrettelegger for vekst og flere arbeidsplasser. Flertallet peker på at formuesskatt på arbeidende kapital er et vesentlig hinder for vekst. Formuesskatten er en særnorsk skatt som utenlandske eiere slipper å betale. Det betyr at norske bedrifter kan bli utkonkurrert av utenlandske eiere og derfor ser seg nødt til å flagge ut av landet. Å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital vil styrke bedriftene og norsk eierskap, og frigjøre kapital som kan investeres i digitalisering og automatisering. Flertallet noterer for øvrig at regjeringen har foretatt en gjennomgang av virkemiddelapparatet, og at statsråden tar sikte på å forsterke eksisterende og velfungerende virkemidler og jobbe for bedre samhandling mellom disse, snarere enn å opprette nye virkemidler. Flertallet støtter denne tilnærmingen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti deler forslagsstillernes ønske om en konkret plan for utvikling av norsk industri og hvordan vi kan få til en grønn og rettferdig omstilling av Norge. Dette medlem vil med det vise til Sosialistisk Venstrepartis plan for et rettferdig grønt skifte; en konkret plan for hvordan vi skal kutte utslipp, bygge ny industri og dele mer rettferdig. Dette medlem mener at hovedoppgaven fremover er å overføre kompetanse, teknologi og investeringer fra olje til nye næringer. Verken klimaet eller økonomien tåler at vi satser videre på olje samtidig som vi skal bygge ny grønn industri. Vi må velge grønt nå på samme måte som vi valgte olje før, og bygge på de erfaringene tidligere industribygging har gitt oss.

Dette medlem har pekt ut spesielt seks industriområder hvor det må utvikles mål for sysselsetting, støtteordninger, infrastruktur og statlig eierskap. Dette er havvind, batteriproduksjon, CO₂-fangst og -lagring,

produksjon av grønt hydrogen, bioindustri og grønn skipsfart.

Dette medlem viser videre til Dokument 8:192 S (2020–2021), som ligger til behandling i finanskomiteen, som tar for seg enkelte konkrete punkter på hvordan vi kan bruke krisen til å sko oss for fremtiden.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 etablere et pilotprogram for industri 4.0. Programmet skal sikre en forenklet og helhetlig tilgang til nye og eksisterende virkemidler, øke investeringsevnen i ny teknologi og styrke kompetansen i industrien blant annet med fokus på livslang læring.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:260 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Åsunn Lyngedal, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om etablering av et pilotprogram for industri 4.0 – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 25. mai 2021

Geir Pollestad

leder

André N. Skjelstad

ordfører

